

***Tertialrapport 2023 -
2. tertial***

1. Rådmannens kommentar	3
1.1 Overordnede forhold.....	3
1.2 Jobbnærvær.....	3
1.3 Årsprognose økonomi	4
1.4 Handlingsrom	4
2. Befolkningsutvikling, økonomisk hovedoversikt og jobbnærvær	5
2.1 Befolkningsutvikling	5
2.2 Økonomisk hovedoversikt.....	5
2.3 Jobbnærvær per kommunalområde	10
3. Status økonomi for kommunalområdene og felleskapitlene.....	11
3.1 Tidlig innsats og familie	11
3.2 Opplæring og inkludering.....	12
3.3 Mestring og velferd	14
3.4 Lokalsamfunn	18
3.5 Stab og utvikling	21
3.6 Rådmannsgruppa.....	21
3.7 Politisk ledelse	22
3.8 Felles.....	22
4. Oppfølging av handlingsplan	24
4.1 Samfunnsutvikling	24
4.2 Helse og mestring.....	26
4.3 Oppvekst og utdanning	29
Sykefravær og HMS for alle ansvar samlet.....	35
Avvik.....	36
4.4 Kultur, idrett og fritid	37
4.5 Natur, miljø og klima	37
4.6 Kommuneorganisasjonen.....	39
8. Status investeringer og endringer i investeringsbudsjettet	42
8.1 Status investeringer.....	42
8.2 Forslag til endringer.....	44

1. Rådmannens kommentar

Rådmannen legger med dette fram tertialrapport per 31. august 2023. Gjennom tertial- og årsrapporter skal administrasjonen gjøre rede for hvordan de kommunale oppgavene er løst innenfor rammene kommunestyret har vedtatt.

1.1 Overordnede forhold

Som gjort rede for i rapporten for 1. tertial 2023, endte lønnsoppgjøret for 2023 med en ramme for årslønnsvekst på 5,4 %. I tillegg førte trygdeoppgjøret til en økning av pensjonene på 8,54 % fra 1. mai 2023. Beregning viser at lønnsoppgjøret har en kostnad på 11,1 mill i 2023.

Lønnsoppgjøret finansieres med avsetning til lønnsoppgjøret på 8,0 mill., samt en avsatt generell budsjettreserve på 3,0 mill.

I forbindelse med kommunestyrets budsjettgjennomgang 24. april, ble anslaget for skatt og rammetilskudd økt med 5,8 millioner kroner i forhold til opprinnelig budsjett. Økningen er på nivå med anslaget i revidert nasjonalbudsjett. Det har i løpet av andre tertial ikke skjedd noe som gir grunnlag for ytterligere endringer.

Per utgangen av august er avkastningen på kommunens langsiktige plasseringer snaut 11,7 millioner kroner. Budsjettert avkastning for året er 18 millioner kroner. Det betyr at ca. to tredjedeler av årets budsjetterte avkastning er oppnådd etter åtte måneder. Det er verdt å understreke at det er stor usikkerhet knyttet til denne typen budsjettforutsetninger, men rådmannen er tilfreds med at vi så langt er i rute.

Ekstremværet Hans ble kostbart for kommunen. Hvor kostbart er det foreløpig for tidlig å anslå. Det avhenger av kostnadene til opprydding, istandsetting og nødvendige sikringstiltak i møte med kommende hendelser. Her har vi foreløpig ikke tilstrekkelig oversikt. Fra statlige myndigheter er det uttalt at kommunene skal få kompensasjon, i hovedsak fra NVE og gjennom skjønnsmidler. Rådmannen finner imidlertid grunn til å advare mot å ta det for gitt at kommunen kommer økonomisk skadesløs ut. Siden det verken er mulig å gi et tilstrekkelig godt anslag verken av kostnader eller av kompensasjon, er konsekvensene av Hans gjort til noe ytterligere tema i rapporten.

1.2 Jobbnærvær

Jobbnærværet andre tertial 2023 var 90,2 %. Tilsvarende tertial i fjor viste et jobbnærvær på 91,5 %. Det er på det rene at nærværet er for lavt i Søndre Land kommune. Dette er årsaken til at det i årets lederopplæring er lagt spesielt vekt på oppfølging av sykefravær, og at det er inngått et samarbeid med NAV lokalt og med NAVs arbeidslivssenter om et opplegg for utvalgte avdelinger.

1.3 Årsprognose økonomi

Etter en revidering av driftsbudsjettene i kommunestyret i april viste årsprognosen i tertialrapporten for første tertial et udekket merforbruk på 9,6 mill.

I løpet av andre tertial har merforbruket i forhold til budsjett økt med ytterligere 9,0 mill., slik at årsprognosen pr. 31. august er et udekket merforbruk på 18,6 mill.

Mot *opprinnelig budsjett* viser årsprognosen et merforbruk på 45,1 mill.

Det synes ikke realistisk å finansiere dette merforbruket med andre økte inntekter. Dette betyr at Søndre Land kommune er kommet i en svært alvorlig økonomisk situasjon, og viktigheten av å definere tiltak med vesentlig økonomisk betydning er større enn noen gang tidligere.

1.4 Handlingsrom

For å delfinansiere anslått merforbruk etter første tertial 2023, vedtok kommunestyret å slutte seg til rådmannens forslag om å benytte disposisjonsfond med 15 millioner kroner. Etter dette er kommunens disposisjonsfond oppbrukt, noe som også innebærer at kommunen i realiteten ikke lenger har noe økonomisk handlingsrom. Det er en alvorlig situasjon. At merforbruket per utgangen av andre tertial ligger an til å øke ytterligere, gjør situasjonen enda mer alvorlig.

Det reduserte handlingsrommet innebærer også indirekte en likviditetsmessig utfordring. Rådmannen har derfor behov for å varsle at det antakelig vil bli fremmet en sak om økning av kommunens kassekreditt. Dette er svært beklagelig.

I denne sammenheng er det liten trøst i at også andre kommuner opplever økonomisk krevende tider. Vi kan ikke regne med økte statlige overføringer eller andre eksterne bidrag skal løse våre utfordringer. For å sikre framtidig økonomisk handlingsrom, må løsningene finnes hos oss selv, og det er vi som må finne dem. Det vil stille både folkevalgte og administrasjonen overfor krevende prioriteringer framover.

2. Befolkningsutvikling, økonomisk hovedoversikt og jobbnærvær

2.1 Befolkningsutvikling

	2023 - første halvår	2022 - første halvår
Befolkning ved inngangen av året	5557	5535
Fødte	24	18
Døde	31	40
Fødselsoverskudd	-7	-22
Innvandring	34	20
Utvandring	5	11
Innflytting, innenlandsk	104	112
Utflytting, innenlandsk	123	96
Nettoinnflytting, inkl. inn- og utvandring	10	25
Befolkningsvekst	3	3
Befolkning ved utgangen av kvartalet	5567	5538

2.2 Økonomisk hovedoversikt

	Regnskap pr 2. tertial 2023	Periodebudsjett pr 2. tertial 2023	Årsbudsjett 2023 oppr	Årsbudsjett 2023 (inkl endr)	Årsprognose 2023 - avvik	Regnskap 2.tertial 2022
Tidlig innsats og familie	48 054 103	50 302 691	74 500 000	79 150 000	-0,35 mill	49 241 367
Opplæring og inkludering	58 107 451	53 056 671	78 300 000	84 500 000	1,5 mill	46 989 141
Mestring og velferd	135 197 963	128 798 645	186 500 000	197 070 000	7,89 mill	138 881 039
Lokalsamfunn	29 896 630	27 501 374	42 400 000	42 905 000	Balanse	22 873 214
Felles	-11 439 909	-12 990 000	6 200 000	3 550 000	9,55 mill	11 289 205
Stab og utvikling	20 838 937	19 992 656	29 600 000	31 607 500	Balanse	23 728 200
Rådmannsgruppa	4 430 666	4 404 826	6 900 000	6 900 000	Balanse	4 075 739
Politisk ledelse	3 117 893	2 919 838	5 000 000	5 000 000	Balanse	2 474 580
Premieavvik	0	0	-15 000 000	-9 800 000	Balanse	0
Ordinær drift	288 203 734	273 986 701	414 400 000	440 882 500	18,59 mill	299 552 485

	Regnskap pr 2. tertial 2023	Periode- budsjett pr 2. tertial 2023	Årsbudsjett 2023 oppr	Årsbudsjett 2023 (inkl endr)	Års- prognose 2023	Regnskap 2.tertial 2022
SKATTER OG RAMME-TILSKUDD	-303 535 793	-303 642 983	-448 900 000	-454 770 000	Balanse	-287 560 063
RENTER OG FINANS	16 829 204	13 851 500	34 500 000	13 887 500	Balanse	10 612 310
SUM	-286 706 589	-289 791 483	-414 400 000	-440 882 500	Balanse	-276 947 753
RESULTAT TOTALT	1 497 146	-15 804 783	0	0	18,59 mill	22 604 733

Skatter og rammetilskudd forventes å bli på samme nivå som gjeldende budsjett. Renter og finans forventes å gå i balanse i henhold til gjeldende budsjett. Til tross for økende rentenivåer forventes det ikke noe merforbruk innen dette området. Dette skyldes at kommunens lån i rimelig grad er rentesikret. For mer utfyllende informasjon om økonomi henvises det til de respektive kommunalområders egne kapitler i dokumentet.

I løpet av andre tertial har merforbruket i forhold til budsjett økt med ytterligere 9,0 mill., slik at status pr. 31. august er et udekket merforbruk hittil i år på 18,6 mill. Kommunelovens § 14-5, 3. ledd lyder som følger:

Kommunedirektøren skal minst to ganger i året rapportere til kommunestyret eller fylkestinget om utviklingen i inntekter og utgifter, sammenholdt med årsbudsjettet. Hvis utviklingen tilsier vesentlige avvik, skal kommunedirektøren foreslå endringer i årsbudsjettet.

Udekket merforbruk på 18,6 mill. gjør at rådmannen ikke ser seg i stand til fullt ut å oppfylle kravet i kommunelovens § 14-5. Dette er svært alvorlig.

Finans

Langsiktige plasseringer

I kommunens økonomi- og finansreglement er det definert rammer for langsiktige plasseringer. Disse er som følger:

	Maksimal	Minimal	Normal
- Bankinnskudd/pengemarkedsfond	85 %	25 %	30 %
- Obligasjoner/obligasjonsfond	75 %	15 %	30 %
<i>Sum rentebærende midler</i>	100 %	50 %	60%
Garanterte produkter	25 %	0 %	10 %
Hedgefond	15 %	0 %	10 %
Eiendom	10 %	0 %	0 %
- Norske aksjer/fond	10 %	0 %	8 %
- Utenlandske aksjer/fond	20 %	0 %	12 %
Sum aksjer/aksjefond	25 %	0 %	20 %

Tabellen under viser markedsverdi og avkastning pr. 31.08.2023, fordelt på de ulike aktivklassene:

Aktivklasse	Markedsverdi	Resultat hittil i år
Bankinnskudd/pengemarked	56 928 147	1 405 671
Obligasjoner - investment grade	127 994 976	2 817 610
Obligasjoner – høyrente	25 793 677	1 908 205
<i>Sum rentebærende investeringer</i>	<i>210 716 799</i>	<i>6 131 486</i>
Eiendom	3 274 900	-1 649 550
Alternative inv /hedgefond/garanterte	-	0
<i>Sum alternative investeringer</i>	<i>3 274 900</i>	<i>-1 649 550</i>
Norske aksjefond	21 792 053	1 452 440
Utenlandske aksjefond	44 014 354	5 734 308
<i>Sum aksjefond</i>	<i>65 806 407</i>	<i>7 186 748</i>
<i>Sum alternative + aksjefond</i>	<i>69 081 307</i>	<i>5 537 198</i>
Totalt	259 798 106	11 668 683

Som vist i tabellen er det en avkastning på nærmere 11,7 mill. pr. 31.08.

Det er viktig å poengtere at resultatet for aksjefond så langt er *urealiserte gevinster*, da eiendelene ikke er solgt med gevinst, men har hatt en økning i markedsverdien. Kommunen har i tillegg til aksjefond over 200 mill. plassert i obligasjoner og bankinnskudd, og med dagens høye renter gir dette en god avkastning.

Tabellen under viser andelen av de forskjellige aktivklasser, målt opp mot hva som er definert i økonomi- og finansreglementet:

Som tabellen viser er plasseringene for bankinnskudd/pengemarkedsfond marginalt under laveste nivå i.h.t. finansreglementet, mens for de andre klassene er verdien godt innenfor reglementet.

Aktivklasse	Markedsverdi	Alloker- ing	Min. Alloker- ing	Normal alloker- ing	Max alloker- ing	Ramme- krav
Bankinnskudd/pengemarked	36 928 147	14,2 %	15 %	20 %	85 %	
Obligasjoner - investment grade	127 994 976	49,3 %	20 %	40 %	75 %	✓
Obligasjoner - høyrente	25 793 677	9,9 %	0 %	10 %	15 %	✓
<i>Sum rentebærende investeringer</i>	<i>190 716 799</i>	<i>73,4 %</i>	<i>55 %</i>	<i>70 %</i>	<i>100 %</i>	✓
Eiendom	3 274 900	1,3 %	0 %	0 %	10 %	✓
Alternative inv /hedgefond/garanterte	-	0,00 %	0 %	0 %	10 %	✓
<i>Sum alternative investeringer</i>	<i>3 274 900</i>	<i>1,3 %</i>	<i>0 %</i>	<i>10 %</i>	<i>20 %</i>	✓
Norske aksjefond	21 792 053	8,3 %	0 %	8 %	10 %	✓
Utenlandske aksjefond	44 014 354	17,0 %	0 %	12 %	20 %	✓
<i>Sum aksjefond</i>	<i>65 806 407</i>	<i>25,3 %</i>	<i>0 %</i>	<i>20 %</i>	<i>25 %</i>	✓
<i>Sum alternative + aksjefond</i>	<i>69 081 307</i>	<i>26,6 %</i>	<i>0 %</i>	<i>30 %</i>		✓
Totalt	259 798 106	100 %				

Lånegjeld

Lånegjeld fordelt på långiver:

Långiver	Beløp
Sertifikatlån (Nordea)	83 500 000
Kommunalbanken	307 799 900
KLP Kommunekreditt	265 798 335
Husbanken	61 497 188
Sum lån	718 595 423

Rentesikring

	<i>Fastrente:</i>	<i>Betingelser:</i>	<i>Utløpsdato:</i>
Kommunalbanken	22 500 000	2,36 %	02.02.2026
Kommunalbanken	132 500 000	2,41%	22.01.2030
KLP Kommunekreditt	46 799 998	2,09 %	17.06.2024
KLP Kommunekreditt	43 333 336	2,09 %	17.06.2024
KLP Kommunekreditt	45 668 331	2,48 %	15.11.2024
KLP Kommunekreditt	44 999 999	1,56%	26.08.2024
Totalt fastrente	335 801 664		
	<i>Swapper (rentebytteavtaler)</i>	<i>Betingelser:</i>	<i>Utløpsdato:</i>
Kommunalbanken	2 250 000	2,21 %	31.12.2024
Kommunalbanken	4 920 000	2,72 %	28.06.2024
Totalt swap	7 170 000		
Totalt rentesikret	342 971 664		

Refinansieringsrisiko (sertifikatlån):			
Nordea	18 000 000		
Nordea	21 500 000		
Nordea	21 000 000		
Nordea	23 000 000		
Totalt	83 500 000		

Som tabellen viser er 342,9 mill. rentesikret, av en total lånegjeld på 718,6 mill. Dette tilsvarer en sikringsgrad på 47,6 %. Rentesikringene er gjort mens rentenivået lå på et lavt nivå. Dette har som kjent steget mye den siste tiden. Dette betyr at prisen på rentesikring nå er langt høyere enn da rentesikringene ble gjort.

Sertifikatlån er en kortsiktig finansiering med særlig gunstige rentebetingelser. Kommunens sertifikatlån forfaller i utgangspunktet i sin helhet på 3 måneder, men praksis er å refinansiere hele lånet hvert kvartal, med unntak av én årlig nedbetaling.

2.3 Jobbnærvær per kommunalområde

	2.tertial 2023	2. tertial 2022	2. kv 2021
Tidlig innsats og familie	86,9%	90,5%	86,7%
Opplæring og inkludering	96,2%	93,3%	92,1%
Mestring og velferd	86,6%	90,9%	90%
Lokalsamfunn	92,9%	91,7%	93,3%
Stab og utvikling	94,2%	90,2%	96,1%
Rådmannsgruppa	98,7%	94%	100%
TOTALT 2. tertial:	89,3%	89,1%	91,6%

Tabellen viser en økning i jobbnærværet totalt sett, men det er stor variasjon mellom de ulike avdelingene. For mer utfyllende informasjon om jobbnærvær, henvises det til de respektive kommunalområders egne kapitler i dokumentet.

3. Status økonomi for kommunalområdene og felleskapitlene

3.1 Tidlig innsats og familie

Økonomi

	Regnskap pr 2. tertial 2023	Periode- budsjett pr 2. tertial 2023	Avvik	Års-budsjett 2023 (inkl endr)	Års- prognose 2023	Regnskap 2.tertial 2022
Totalt	48 054 103	50 302 691	-1 869 698	79 150 000	-0,35 mill	49 241 367

I budsjettrevideringen i april ble kommunalområdet tilført 2,35 mill. Dette med bakgrunn i forventede merutgifter til utvidelse av antall barnehageplasser, styrking av helsesykepleiertjenesten og språkassistent. Alt dette knyttet til flyktnings situasjonen.

Pr. 1. tertial 2023 ble det tilført ytterligere 2,3 mill. til kommunalområdet grunnet et meldt merforbruk i barnevernet.

Gjøvik og Land barnevern har pr. 2 tertial meldt et nedjustert merforbruk fra 2,3 mill. til 2,25 mill. Senere rekruttering en antatt i helsesykepleiertjenesten gir et mindreforbruk på kr 300 000. Basert på status etter 2. tertial tilsier dermed årsprognosen et forventet mindreforbruk på kr 350 000 i 2023.

Nærvær

	Mål 2023	2.tertial 2023	2. tertial 2022	2. kvartal 2021
Totalt	92,5 %	86,9 %	90,5 %	86,7 %

Jobbnærværet er fortsatt under målsettingen, og sykefraværet har økt noe i perioden. Det har vært noe korttidsfravær, men i hovedsak er det høyt langtidsfravær i enkelte avdelinger som har vært hovedutfordringen. Forebygging og oppfølging av sykefravær er en prioritert oppgave for 2023. To avdelinger er med i kommunens særskilte fraværsoppfølging i regi av HR og NAV.

Delegerte vedtak

Tjeneste	Antall søknader	Antall innvilget	Antall avslått	Kommentar
Spesialpedagogisk hjelp barnehagene	8	8	0	Barnehagelovens § 31
Styrket barnehagetilbud	2	2	0	Barnehagelovens § 37

3.2 Opplæring og inkludering

Økonomi

	Regnskap pr 2. tertial 2023	Periode- budsjett pr 2. tertil 2023	Avvik	Års- budsjett 2023 (inkl endr)	Års- prognose 2023	Regnskap 2.tertil 2022
Totalt	58 107 451	53 056 671	5 050 780	84 500 000	1,5 mill	47 474 698

Avviket som fremkommer skyldes et merforbruk på skolene (ca. 2,6 mill.) og økte utgifter på fellesområdet (ca. 2,3 mill.) knyttet til flyktnings situasjonen. Det er bosatt ca. 50 flyktninger pr. 31.08.23. Ankomstflyten – samt alderssammensetning og tidspunkt for oppstart i introduksjonsprogrammet for de resterende bosettingene – vil påvirke utgiftsnivået ut året.

De nye ordningene med redusert foreldrebetaling for SFO utgjør en stor del av merforbruket på skole (reduserte inntekter). Ordningene har også ført til flere barn på SFO og dermed økte utgifter (økt bemanning).

Tiltak:

- Reduserte bemanning fra 1. august på ca. 3,5 årsverk.
- Effektuerte tiltak for å redusere utgifter til vikar.
- Det forventes at mye av overforbruket på fellesområdet kan reduseres ved noe økte inntekter knyttet til refusjon av opplæring for voksne

Nærvær

	Mål 2023	2. tertial 2023	2. tertial 2022	2.kvartal 2021
Totalt	92,5%	96,2 %	93,3 %	92,5%

Fellesområdet bidrar mest negativt til fraværsstatistikken for denne perioden. Dette skyldes i stor grad langtidssykmeldte. Fraværet på skolene har vist en positiv utvikling fra 1. tertial. Det er satt i gang særskilt fraværsoppfølging knyttet opp mot enkeltavdelinger.

Delegerte vedtak

Tjeneste	Antall søknader	Antall innvilget	Antall avslått	Kommentar
Norskundervisning for voksne	16	16	0	Integreringsloven kap. 6
Spesialundervisning i grunnskolen	6	6	0	Opplæringslovens § 5-1
Særskilt språkopplæring	22	22	0	Opplæringslovens § 2-8
Fritak for opplæringsplikten	0	0	0	Opplæringslovens § 2-1
Permisjon fra undervisning i inntil 2 uker	14	14	0	Opplæringslovens § 2-11
Elevenes skolemiljø. Tiltak mot mobbing.	1	1	0	Opplæringslovens § 9a
Spesialundervisning for voksne	1	1	0	Opplæringslovens § 4a-2
Bytte av skole	1	1	0	Opplæringslovens § 8-1

3.3 Mestring og velferd

Økonomi og nærvær

	Regnskap pr 2. tertial 2023	Periode- budsjett pr 2. tertil 2023	Avvik	Års-budsjett 2023 (inkl endr)	Års-prognose 2023	Regnskap 2.tertil 2022
Totalt	135 197 963	128 789 645	6 408 318	197 070 000	7,89 mill	138 881 039

Fra 1.tertil: I revidert budsjett for 2023 ble kommunalområdet tilført 18 millioner kroner. Årsaken skyldes flere faktorer:

- På grunn av den formelle prosessen knyttet til nedbemanning, har det ikke vært mulig å få effekt av tiltakene i miljøarbeidertjenesten før 1. mai.
- Det er økte utgifter til drift av legesenteret for å opprettholde forsvarlig drift etter lovkravet.
- Bjørkelunden har blitt styrket med ressurser slik at bemanningsfaktoren tilpasses beboernes behov.
- Det har kommet til flere beboere ved Hov Nordre som fører til økt behov for personell.
- Vedtaket om bosetting av 70 flyktninger førte til økt behov av saksbehandlerressurs på NAV, samtidig som at den generelle prisveksten og strømkostnader har ført til behov for styrking av sosialhjelpsbudsjettet.
- Generelt kutt som ikke var dekket på grunn av for lav ramme.

Tilskuddet til ressurskrevende tjenester for 2022 ble 6 millioner kroner mer enn forventet. Dette føres i regnskapet for 2023 og fører til en merinntekt. I tillegg justeres prognosen for tilskuddet i 2023 opp med to millioner kroner basert på fjorårets erfaringer. Til sammen gir dette en merinntekt på 8 millioner kroner til kommunalområdet og det estimeres derfor et mindreforbruk på 8 millioner kroner. Dette ble trukket ut av kommunalområdets rammer. Det ble orientert om at budsjetttrammen krever store endringer for å oppnå balanse, det er fortsatt noe usikkerhet knyttet til prognosen.

For 2. tertial:

- Avtalesfestet lønnstillegg som ikke var forhandlet da budsjettet ble utarbeidet, har hatt større konsekvenser enn antatt, det forklarer en del av merforbruket i alle døgnavdelinger.
- Det lykkes ikke å rekruttere sykepleiere til å ha et forsvarlig fag- og arbeidsmiljø ved Bjørkelunden i sommer. Det ble benyttet vikarbyrå noe som har ført til merforbruk på kr. 600 000.
- Ved heldøgn omsorgsboligene Rognlia og Furubakken estimeres det til sammen én million i merforbruk i år. Prosjektet med overføring av renholdsoppgaver til renholdsavdelingen har tatt lengre tid enn forventet og effekten er mindre enn antatt.

- Miljøarbeidertjenesten 3 (MAT 3) estimerer 2,2 millioner kroner i merforbruk for året. Endringer i miljøarbeidertjenesten er ikke realisert fullt ut. Budsjett-tekniske forhold fører til at overforbruket ved MAT 2 er innberegnet i dette (overføring av bolig Fallslia fra MAT2 til MAT3).
- Hjemmebaserte tjenester estimerer et overforbruk på 1,3 millioner kroner relatert til avtalefestede og personlige fastlønnstillegg det ikke var budsjettert med, samt at lønnsutgifter til hverdagsrehabiliteringskoordinator får virkning i tre måneder.
- Psykisk helse og rustjeneste – Hov Nordre var underbudsjettert og ikke tilført midler. 2 millioner kroner i merforbruk
- I NAV har prisstigningen og flyktningstrømmen ført til økte utgifter til sosialstønad. Det er estimert et merforbruk på kr. 1 millioner for året.
- Ved legesenteret har det i deler av perioden vært benyttet legevikar da det ikke har vært mulig å rekruttere i sykefravær. Det har ført til et merforbruk på kr. 500 000.
- Avdeling for rehabilitering og behandling estimerer et mindreforbruk på kr. 600 000 for året. Det har sammenheng med svingninger i belegg og belastning hvor det er mulig å unngå innleie ved fravær.
- Ved kjøkkenet har tjenesten matombringning blitt avvirket. Det gir en innsparing på kr. 200 000 i år.

Til sammen utgjør dette et estimert merforbruk for året på kr. 7 885 000.

Nærvær

	Mål 2023	2.tertial 2023	2. tertial 2022	1. halvår 2021
Totalt	92,5 %	86,0 %	88,5 %	88,8 %

Jobbnærværet er fortsatt under målsettingen. Det er komplekse og sammensatte årsaker til dette. Forebygging og oppfølging av sykefravær er en prioritert oppgave for 2023. Det har vært noe korttidsfravær, men i hovedsak er det høyt langtidsfravær i enkelte avdelinger som har vært hovedutfordringen. Dette bidrar til det er stor usikkerhet rundt måloppnåelse i løpet av året.

Delegerte vedtak

Tjeneste	Antall søknader	Antall innvilget	Antall avslått	Kommentar
Pleie og omsorg i institusjon	63	25	1	Gjelder både tidsbegrenset opphold og langtidsplass. Ved opphold < 2 uker avsluttes saken uten vedtak
Dagplass institusjon	0	0	0	
Omsorgsbolig tilrettelagt heldøgnsomsorg	6	4	0	
Helsehjelp i hjemmet	32	43	0	
Dagaktivitetstilbud	8	10	2	Både tilbud til personer med demens som er lovpålagt og de kommunale tilbud til eldre og personer med nedsatt funksjon
Praktisk bistand	15	9	0	
Psykisk helse	34	31	1	
Avlastning barn (under 18 år)	1	1	0	
Omsorgsstønad	4	2	0	
Avlastning i institusjon (Voksne)	3	5	0	
Avlastning utenfor institusjon (voksne)*	0	0	0	
Rettighet til transport til og fra avlasterstedet	1	1	0	Ny sakstype, ved tildeling av avlastning kan det søkes transport fra og til avlasterstedet
Trygghetsalarm	21	20	0	
Støttekontakt *	1	2	0	
BPA	0	0	0	
Matombringing	7	5	0	
Barnekoordinator	3	2	0	Ved anmodning om barnekoordinator avgjør TOK om lov vilkår er oppfylt.
IP	4	2	1	
Rehabilitering og habilitering utenfor institusjon	19	8	1	Gjelder; hverdagsrehabilitering, tverrfaglig rehabilitering av bruker med ROP- lidelse utenfor institusjon, og tjenesteyting på Hov Nordre.
Utenom HO loven:				
Ledsagerbevis	9	9	0	

Misforhold mellom sum antall søknader og antall innvilget/avslått, kan skyldes flg.:

- Søknader mottatt i forrige tertial, men behandles i dette tertial
- Søknader ikke behandlet fordi søker har trukket søknad, søker trenger annen tjeneste enn det er søkt om o.l.
- Tjenestene markert * kunne bidra til å forebygge at brukere beveger seg oppover på innsatstrappen. Ansvaret å rekruttere, ordne med oppdragsavtale og følge opp støttekontakter er nylig lagt på avdeling kultur, idrett og fritid. Vi regner det vil styrke tilbudet. Når det gjelder avlastning utenfor institusjon er det foreløpig uavklart hvor ansvaret for drift av tjenesten ligger.

Resultatindikatorer, hverdagsrehabilitering	Mål 2023	2022	1.tertial 2023	2.tertial 2023	
Fysisk funksjon målt i SPPB - endring i poengsum fra start til avslutning (gj.snitt)	<1	2,4	1,6	1,5	
COPM – økning av brukers opplevelse av utførelse av aktivitet fra start – slutt (gj.snitt)	>2	3,9	3,0	1,5	Bruker scorer fra 1-10 ved oppstart og det samme ved avslutning
COPM – økning av brukers opplevelse av tilfredshet – endring fra start – slutt (gj.snitt)	>2	4,1	3,9	2,9	Bruker scorer fra 1-10 ved oppstart og det samme ved avslutning
Gj.snitt tjeneste tid per bruker ved start		1	1,7	1,9	
Gj.snitt tjeneste tid per bruker i hverdagsrehabiliteringsperioden		1,4	3,6	2,8	
Gj.snitt tjenestetid per bruker ved avslutning		0,3	2,4	2	

Forklaring til tabellen:

SPPB er en fysisk test av balanse og beinstyrke, som utføres av fysioterapeut og/eller ergoterapeut både ved oppstart og avslutning av hverdagsrehabilitering. En positiv endring i denne betyr at brukers fysiske funksjon har blitt bedre.

COPM er et kartleggingsredskap hvor bruker selv setter opp mål for sin hverdagsrehabiliteringsperiode, og scorer sin opplevelse av utførelse og tilfredshet knyttet til disse målene. Positiv endring her betyr at bruker har en subjektiv opplevelse av bedret funksjon og tilfredshet knyttet til målene.

De tre nederste kolonnene viser at antall vedtakstimer per bruker reduseres etter gjennomført hverdagsrehabilitering.

Det var totalt 8 brukere som avsluttet en 8 ukers hverdagsrehabiliteringsperiode i mai - aug 2023.

3 av disse kom fra sykehus, 1 ble rekruttert via Fysio/ergo/friskliv, 1 ble henvist fra Fastlege, 1 fra Tildelingskontoret og 2 fra Hjemmebaserte tjenester. 1 av brukerne hadde dagtilbud, før, under og etter Hverdagsrehabiliterings-perioden. NB: Dagtilbud har ikke blitt registret tidligere, dette er nytt fra i år.

3.4 Lokalsamfunn

Økonomi og nærvær

	Regnskap pr 2. tertial 2023	Periode- budsjett pr 2. tertial 2023	Avvik	Års-budsjett 2023 (inkl endr)	Års- prognose 2023	Regnskap 2. tertial 2022
Totalt	29 896 630	27 501 374	2 395 256	42 905 000	Balanse	22 873 214

Samlet omstillingsmål/budsjettreduksjon for kommunalområdet i 2023 er ca. 3 mill. I revidert budsjett for 2023 ble driftsrammen til kommunalområdet nedjustert med 1 mill., grunnet forventning om lavere strømutfgifter enn budsjettet i 2023. Grunnet "vårflommen" ble driftsrammen til kommunalområdet oppjustert med 1 mill., dvs. at driftsrammen er lik opprinnelig driftsramme for 2023.

Basert på status etter 2. tertial og planer for resten av året, tilsier årsprognosen balanse i 2023. En vesentlig forklaring til merforbruket er kostnadene ved og etter vårflommen i april. Årsprognosen forutsetter at kostnadene knyttet til ekstremværet Hans dekkes i sin helhet av NVE og overordnede myndigheter.

Faktisk merforbruk per 2. tertial viser et merforbruk på ca. 2,5 mill. sammenlignet med periodisert budsjett. Hovedforklaringene er:

- Per 31. august er det bokført ca. 1,5 mill. knyttet til ekstremværet Hans. Innen 30. september må kommunen utarbeide et estimat som grunnlag for skjønnsmiddel søknad til Statsforvalteren. Som nevnt ovenfor forutsettes disse kostnadene dekket i sin helhet.
- Per 2. tertial er det bokført utgifter på ca. 8,1 mill. i strøm og fjernvarme. Til sammenligning var tilsvarende tall 2. tertial 2022 på ca. 7,8 mill. kroner. Kommunen har sikret ca. 84% av forventet strømforbruk i 2023 og nyter derfor delvis godt av de lave strømprisene den siste tiden. Prognosen tilsier derfor at utgiftene til strøm og fjernvarme kommer innenfor budsjett i år, selv om det per tid er et merforbruk. Strømforbruket er også høyere per 2. tertial 2023 enn per 2. tertial 2022, i hovedsak grunnet at gjennomsnittstemperaturen i denne perioden var 0,9 grader lavere enn i fjor.
- Høyere utgifter til vintervedlikehold enn budsjettet. Dette skyldes en lang og snørik vinter, samt en prisstigning på ca. 16 % på vintervedlikehold.
- Bygg og vedlikehold vil få mindreforbruk i 2023. Hovedårsaken er høye leieinntekter.
- Innenfor avdelingen for Kultur har man per 2. tertial hatt reparasjon på traktoren i Idrettsparken Hov på ca. 0,25 mill. kroner. Denne ekstrautgiften planlegges dekket av kommunalområdets budsjettreserve. Resten av budsjettreserven forventes brukt til å dekke øvrig merforbruk i kommunalområdet.
- Innenfor avdeling for brannvesenet er det merforbruk. Antall oppdrag er noe over normalen, samt at utgiftene til alarmsentral og nødnett har økt.

- Innenfor selvkostområdet, og spesielt vann og avløp, er det svikt i inntektene grunnet redusert vannforbruk. Måleravregningen for 2022 viste at vannforbruket var lavere enn budsjettet også i 2022. Videre vil de økte pensjonskostnadene og høyere kapitalkostnader påvirke selvkostområdene negativt i 2023 og medføre behov for høyere økning av gebyrene i 2024 enn tidligere antatt. Videre er det brukt mer tid på lekkasjesøk og utbedring enn budsjettet.
- For avdeling Renhold forventes det et lite merforbruk knyttet at de har tatt på seg mer renhold enn budsjettet. Merforbruket planlegges dekket av kommunalområdets budsjettreserve.
- Arealforvaltning forventer et mindreforbruk knyttet til vakante stillinger i deler av 2023.

Vedrørende mulig forurensning ved Idrettsparken i Hov, har Miljødirektoratet gitt Statsforvalteren i Innlandet medhold i pålegget til Søndre Land Idrettslag Alliance om å gjennomføre miljøtekniske grunnundersøkelser av deponerte masser på Hov idrettsplass. Grunnundersøkelsene dekkes innenfor driftsrammen til kommunalområdet lokalsamfunn og forsøkes dekket av budsjettreserven.

Kommunalområdet er ansvarlig for å følge opp investeringsprosjektene i kommunen. Kommunen vant som kjent saken vedrørende Hovlitunet i tingretten, Consto har anket dommen til lagmannsretten. Saken forventes behandlet i lagmannsretten vinteren 2024. For nærmere beskrivelse av investeringsprosjekter, se eget kapittel.

Nærvær

	Mål 2023	2.tertial 2023	2. tertial 2022	1. halvår 2021
Totalt	95,0 %	93,7 %	89,6 %	94,5 %

Tallene for 2022 og 2023 viser sykefraværet totalt for 1. og 2. tertial. Det er betydelig høyere jobbnærvær hittil i år, sammenlignet med tilsvarende periode i 2022. Sammenlignet med 1. halvår 2021 er jobbnærværet noe lavere. Videre var jobbnærværet i 1. tertial 94,6 %, mens det var på 92,9 % i 2. tertial. Det er litt utfordrende å sammenligne jobbnærværet med de siste årene, siden pandemien påvirket jobbnærværet.

Lavest jobbnærvær er det innfor brann og feiing, teknisk drift og arealforvaltning. Det har vært flere langtidssykemeldinger enn normalt i disse avdelingene. For de øvrige avdelingene er det meget høyt jobbnærvær.

3. tertial har vanligvis lavere jobbnærvær enn øvrige tertial. Det vurderes derfor som lite sannsynlig at målet om et jobbnærvær på 95 % i 2023 er oppnåelig for kommunalområdet.

Delegerte vedtak

Tjeneste	Antall nye søknader	Antall tildelt bolig	Antall på venteliste	Antall avslått	Kommentar
Kommunale utleieboliger	24	11	7	3	Det er for tiden 3 ledige leiligheter i Odnas. Ingen i Hov og Fall. 1 ledig plass på Holmetunet
Hovlihagen borettslag, selveierleiligheter	2	1	4	0	Det er solgt en selveierleilighet hittil i år. Det var 3 søker på den aktuelle leiligheten

Totalt er det nå 143 elever i kulturskoleaktiviteter. I tillegg er det ca. 20 i Søndre Land skolekorps. Kulturskolen har pr dato noen på venteliste, men prøver å holde dette til et minimum. Primæropptak på høsten, men løpende når mulig. Barneteateret har ca. 40 på venteliste.

Innenfor arealforvaltning og teknisk drift rapporteres delegerte vedtak fortløpende til formannskapet og er av denne grunn ikke tatt inn i tertialrapporten.

3.5 Stab og utvikling

Økonomi

STAB OG UTVIKLING	Regnskap pr 2. tertial 2023	Periode-budsjett pr 2. tertial 2023	Årsbudsjett 2023 oppr	Års-budsjett 2023 (inkl endr)	Års-prognose 2023	Regnskap 2.tertial 2022
Totalt	20 838 937	19 992 656	29 600 000	31 607 500	Balanse	23 728 200

Forbruket for felles utviklings- og rådgiverstab preges blant annet av at det er foretatt betydelige utbetalinger av kommunale bidrag til bredbåndsutbygging. Disse utbetalingene gjør at det tilsynelatende er et merforbruk. Utbetalingene er imidlertid forutsatt finansiert ved bruk av avsatte fondsmidler. Når inntektsføringen av fondsmidler kommer på plass, vil bildet derfor være annerledes.

Avdelingen Økonomi og IKT er under budsjett med ca. 0,6 mill. pr. 2. tertial. Dette skyldes hovedsakelig en periodiseringsdifferanse for Innkjøp og IKT, og det forventes at avdelingen vil være i balanse på årsbasis.

Avdelingen HR, lønn og post/arkiv er i balanse forhold til budsjett pr. 2.tertial. Avdelingen ble i revidert budsjett blitt tilført 0,9 mill. kroner grunnet høyere kostnader på lærlinger enn budsjettet. Kommunen har i tillegg til vedtaket på 13 lærlinger, 4 som følger ett tilpasset opplæringsløp. Denne kostnaden ligger hos avdelingen HR, lønn og post/arkiv.

3.6 Rådmannsgruppa

Økonomi

RÅDMANN-GRUPPE	Regnskap pr 2. tertial 2023	Periode-budsjett pr 2. tertial 2023	Årsbudsjett 2023 oppr	Års-budsjett 2023 (inkl endr)	Års-prognose 2023	Regnskap 2.tertial 2022
Totalt	4 430 666	4 404 826	6 900 000	6 900 000	Balanse	4 075 739

Budsjettet for rådmannsgruppa styres mot balanse.

3.7 Politisk ledelse

Økonomi

POLITISK LEDELSE	Regnskap pr 2. tertial 2023	Periode-budsjett pr 2. tertial 2023	Årsbudsjett 2023 oppr	Års-budsjett 2023 (inkl endr)	Års-prognose 2023	Regnskap 2.tertial 2022
Totalt	3 117 893	2 919 838	5 000 000	5 000 000	Balanse	2 474 580

Avviket i forhold til budsjett gjelder kontrollutvalget. Her er det betalt akonto for hele året til Innlandet Revisjon IKS. Størst usikkerhet er knyttet til utgiftene i forbindelse med valget. Styrer mot balanse.

3.8 Felles

Økonomi

FELLES	Regnskap pr 2. tertial 2023	Periode-budsjett pr 2. tertial 2023	Årsbudsjett 2023 oppr	Års-budsjett 2023 (inkl endr)	Års-prognose 2023	Regnskap 2.tertial 2022
Totalt	-11 439 909	-12 990 000	6 200 000	3 550 000	9,55 mill	11 289 205

Under dette området blir det bla. ført en del felleskostnader, integreringstilskudd knyttet til flyktninger, lønns- og budsjettreserve og avregning pensjon.

Årsbudsjettet har blitt revidert i år med en merinntekt på 18,1 knyttet til forventningene om betydelig flere flyktninger i år enn det opprinnelig var budsjettet med. Totalt ligger det nå inne et budsjett på 33,5 mill knyttet til integreringstilskudd, og dette ser foreløpig ut for å bli omtrent det vi kan forvente dersom vi mottar 70 nye flyktninger i år.

Budsjettreserve og lønnsavsetningen er på totalt 11 mill. Dette er nesten tilstrekkelig til å dekke årets kostnad med lønnsoppgjøret.

Pensjonsutgiftene vil bli betydelig høyere enn opprinnelig budsjettet pga høyt lønns- og trygdeoppgjør i år. Vi har vært nødt til å bruke alt disponibelt på premiefondet i KLP for å redusere premieutgiftene i år. Foreløpige prognoser for de totale pensjonsutgiftene viser at det kan bli en merutgift utover det som ligger ute på tjenesteområdene med ca 16 mill. Denne ekstrautgiften blir belastet fellesområdet. Vi har tatt høyde for dette i det gjeldende budsjettet. Dette må også sees i sammenheng med premieavviket, se avsnittet under.

Det vil komme mye utgifter knyttet til uværet «Hans», både under fellesområdet, lokalsamfunn og på andre områder. Hvor mye som blir kompensert er foreløpig veldig usikkert. Det er derfor ikke tatt hensyn til dette i prognosene.

For kommunen som helhet viste prognosen pr 1. tertial et merforbruk på 9,55 mill som manglet finansiering. Kommunalområdene har fått dekket opp sine merforbruk, men det udekkede merforbruket ble da lagt inn som et kutt under felles uten reelle muligheter for å kunne spare det inn.

Basert på disse forhold vurderes det en årsprognose på 9,55 mill i merforbruk.

Nå viser imidlertid totalprognosene pr 2. tertial et ytterligere merforbruk på ca 9 mill, og dette vil også bli flyttet over til felles som et økt merforbruk uten inndekning.

PREMIEAVVIK	Regnskap pr 2. tertial 2023	Periodebudsjett pr 2. tertial 2023	Årsbudsjett 2023 oppr	Årsbudsjett 2023 (inkl endr)	Årsprognose 2023	Regnskap 2.tertial 2022
Totalt	0	0	-15 000 000	-9 800 000	Balanse	0

Premieavviket er forskjellen mellom innbetalt premie og beregnet pensjonskostnad hvert år. Dette er en periodisering som blir motregnet neste år. Premieavviket må også sees i sammenheng med pensjonsavregningen ved årets slutt, se avsnittet over.

Foreløpig prognose tilsier at vi får et netto premieavvik på ca 10 mill i inntekt og dette er i samsvar med det gjeldende budsjettet.

4. Oppfølging av handlingsplan

4.1 Samfunnsutvikling

Sentrumsprosjektet

Konseptet for utvikling av Hov sentrum ble vedtatt våren 2022 med følgende tre hovedpunkter i for videre arbeid.

1. Styrking av sentrum på tvers av fylkesvei 34
Det tas sikte på å starte arbeidet med en områdereguleringsplan i løpet av 2023.
2. Utvikling av Fladsrudplassen
De første tiltakene på Fladsrudplassen ble gjennomført høsten 2022. Arbeidet fortsetter i 2023.
3. Området sør for Grettegutua
Temaet følges opp dels gjennom reguleringsplanen for Hovlandsvegen og dels gjennom behandling av et innkommet privat reguleringsplanforslag.

Boligutvikling

På Karolinelunden er de første boligene tatt i bruk.

Reguleringsplanene for Grettejordet og Klinkenbergtoppen er vedtatt.

Kråkvika

Arbeidet med områdereguleringsplan i Kråkvika pågår.

Tursti på Valdresbanen

Søndre Land kommune deltar i et felles etterbruksprosjekt med de andre kommunene langs Valdresbanen. Prosjektarbeidet i 2023 består i å vurdere grunnlaget for en mulighetsstudie.

Trafikksikkerheten Søndre Land idrettspark

Saken er stilt i bero til etterbruken av Valdresbanen er nærmere avklart.

Bredbånd

Følgende tabell viser status i bredbåndsutbyggingen

Område	Leverandør	Status
Landåsbygda	Eidsiva bredbånd	Ferdig januar 2023
Skjeskroken	Eidsiva bredbånd	Ferdig januar 2023
Vestsida Nord	Telenor	Ferdig juli 2023
Vestsida Sør	Telenor	Planlagt ferdig april 2024
Nordre Østbygda	Eidsiva	Planlagt ferdig desember 2023
Bergegarda	Eidsiva bredbånd	Planlagt ferdig oktober 2023
Hov Øst	Eidsiva bredbånd	Planlagt ferdig desember 2023
Halmrast – Enger	Telenor	Ferdig mai 2023
Fluberg – Hov	Eidsiva bredbånd	Ferdig mars 2023
Trevatn	Eidsiva bredbånd	Planlagt ferdig november 2023

Som det framgår av tabellen, er det fem områder som ikke er ferdigstilt. Ferdigstillingen av områdene Nordre Østbygda, Bergegarda, Hov Øst og Trevatn i 2023 er noe forsinket sammenlignet med opprinnelig framdriftsplan. For området Vestsida Sør meldte Telenor i midten av september 2023 om uforutsette problemer som medfører at opprinnelig plan om ferdigstilling inneværende år ikke blir oppfylt. Nytt anslag for ferdigstilling er april 2024.

Folkehelse

Søndre og Nordre Land kommuner har fått innvilget kr 700 000 i skjønnsmidler fra Statsforvalteren til det interkommunale prosjektet *Fram i skoa*. Målet med prosjektet er å gi alle i gruppa 18-24 år som per i dag står uten utdannings- eller arbeidstilbud, et tilbud som kan hjelpe dem inn i arbeidslivet, og i tillegg styrke det forebyggende arbeidet for gruppa 16-18 år. For Søndre Land kommunes del kan *Fram i skoa* ses på som en fortsettelse og videreutvikling av arbeidet som blant annet har vært drevet gjennom *Folkehelse Søndre Land 2025*.

Folkehelseperspektivet er gjennomgående i daglig drift i kommunalområdene, og i arbeidet de tverrfaglige nettverkene.

Næringsutvikling

Det er så langt i år vedtatt flere større reguleringsplaner som er viktige for mulighetene for næringsutvikling i Søndre Land. Dette er områdereguleringsplanen for Hasvalsætra, Raufoss Industripark Vest, reguleringsplanen for Enger Havn og reguleringsplanen for Hovlandsvegen.

4.2 Helse og mestring

I kommuneplanens samfunnsdel er det overordnede målet beskrevet:

Søndre Land sine innbyggere skal oppleve trygghet, tilhørighet og mestring gjennom hele livet. Det skal satses på helsefremmende og forebyggende arbeid for å oppnå god folkehelse, motvirke utenforskap og redusere risikoen for sykdom og tidlig død. Innbyggerne skal leve selvstendige liv, oppleve mestring i hverdagen og ha tilgang til helhetlige, effektive og virksomme helsetjenester til riktig tid. Kommunen skal sikre bærekraftige helsetjenester som er rustet for framtida.

Under følger en oversikt over ny aktivitet som har foregått i perioden for å oppnå målsettingene.

Bærekraftige tjenester

Fase 2- miljøarbeidertjenesten: Rekruttering av nødvendig kompetanse for å gi forsvarlige tjenester har blitt videreført også i 2. tertial. Stillinger endres til kompetansekrav og mange har gått opp til fagbrev i perioden. Det er satt inn tiltak for å skape stabil ledelse i enkelte avdelinger hvor dette har vært utfordrende. Det ble innført nye turnuser fra mai. Det gjøres grep for å styrke heltidskultur og redusere antall person som gir tjenester til den enkelte bruker.

Ressursenheten (vikarpool) ble startet opp 1. mai.

Arbeidet med Plan for legetjenesten har startet opp. Den vil være et viktig bidrag i den helhetlige utviklingen av tjenestene for fremtiden.

I første tertial ble det startet en prosess med å se på fremtidens dagtilbud. Det ble gjennomført et rådslag med ansatte i dagtilbudene, frivilligsentralen, Sølve og NAV for å definere utfordringer, behov og muligheter. Det planlegges for samtaler med brukere og pårørende i den videre prosessen. Av kapasitetsårsaker har det ikke blitt gjennomført de planlagte tiltakene for å få fremgang i dette. Det planlegges for møte i løpet av høsten og at det sees i sammenheng med prosessen «Helhetlig innsatstrapp».

I perioden har det pågått en utredning om vertskommunesamarbeid om NAV sammen med Nordre Land. Rapporten forelå før sommeren. Den anbefaler en vertskommunemodell. Saken skal til politisk behandling i høst.

Tjenesten matombringning har vært lite bruke de siste årene, og det finnes andre alternativ for utkjøring av mat i kommunen. Tjenesten ble avsluttet i 2. tertial etter politisk behandling.

Det må bemerkes at det er store kapasitetsutfordringer knyttet til gjennomføring av endringer grunnet lav ledertetthet og få støttefunksjoner. Dette er utfordrende i normal drift, og blir spesielt krevende i store endringsprosesser. Strategisk viktige endringer som er vedtatt må derfor bero i påvente av avslutning av de pågående prosessene. Blant annet er arbeidet med helhetlig innsatstrapp satt på vent til andre halvår. Det planlegges for oppstart i høst.

Tidlig inn i alle aldre

Barne- og familiekoordinator startet i 1. tertial. I 2. tertial har det foregått arbeid med å legge til rette for operativ drift. Stillingen er nå delvis operativ, og 3 familier fikk tildelt koordinator i 2. tertial, koordinatoren har bistått i vurdering av behov for flere familier.

Koordinatoren har tatt initiativ til og gjennomført sosialt og faglig frokostmøte mellom ansatte som arbeider med barn og unge med temaet *hva hemmer og fremmer tverrfaglig samarbeid*. Det er også gjennomført fagsamling for koordinatorene individuelt plan for å sikre likhet i helhetlige og koordinerte tjenester kommunen tilbyr barn og unge med funksjonsnedsettelse. Det jobbes aktivt med å sikre tidlig innsats inn mot barn med funksjonsnedsettelse gjennom gode rutiner og å fremme kommunens plikt til samordning, tilby barnekoordinator, tilby koordinatorene og bruk av individuell plan. Det jobbes med implementering av Visma Flyt Samspill som felles plattform for bruk av individuell plan for å sikre bedre samhandling og enklere samarbeid.

Det ble i første tertial planlagt for en styrking av hverdagsrehabiliteringsteamet. I 2. tertial har stillingen som koordinator for hverdagsrehabilitering blitt utlyst, og det er ansatt en person som begynner i løpet av året.

Forebygge utenforskap

Søndre Land gjennomfører sammen med Nordre Land prosjektet *Fram i Skoa*. Prosjektet er et innovasjonsprosjekt finansiert av Statsforvalteren i Innlandet. Prosjektperioden er planlagt fram til utgangen av 2024, og målet med prosjektet er å gi alle i gruppa 18-24 år som per i dag står uten utdannings- eller arbeidstilbud, et tilbud som kan hjelpe dem inn i arbeidslivet, og i tillegg styrke det forebyggende arbeidet for gruppa 16-18 år. Som et ledd i prosjektet bidrar ungdomskontakten til å fange opp flere med behov for oppfølging i aldersgruppen 16+

LOS'en fortsetter å styrke overgangene fra barneskole til ungdomsskole og fra ungdomsskole til videregående opplæring

Oversikt over gratis/ rimelige sommeraktiviteter ble utarbeidet av Barne- og familiekoordinator for å vise frem allerede eksisterende tilbud / arenaer i kommunen vår og for å forebygge utenforskap blant familier i forbindelse med sommerferien

Eksponering og markedsføring av Coop og Røde Kors sitt samarbeid COOP dugnaden, som gir støtte til barn og unge slik at de kan delta på faste fritidsaktiviteter (September 2023 har ca.40 barn i SLK mottatt 5000 kr hver til bruk på kontingenter og utstyr.)

Hyppig og tydelig informasjon om muligheten for redusert foreldrebetaling barnehage og SFO har blitt gitt digitalt.

Gjennom prosjektet velferdsteknologi for barn, unge og voksne med medfødte eller tidlig ervervede funksjonsnedsettelse, er målet å lage en helhetlig tjenestemodell for bruk av velferdsteknologi for barn, unge og voksne med medfødte eller tidlig ervervede funksjonsnedsettelse. Her er det gjort en innsnevring på å gjelde barn og unge. Målet er å forhindre utenforskap i form av å ikke kunne delta i eller sammen med andre som ønsket.

Stryket lederkompetanse

I første tertial var det fokus på forebygging og oppfølging av sykefravær og håndtering av personalsaker gjennom opplæring og veiledning. Dette arbeidet er videreført i andre tertial. Det har i tillegg vært gjennomført lederutvikling med rådmannen med tema budsjett og utviklingsarbeid.

Flere av lederne i mestring og velferd er påmeldt statsforvalterens opplæringsprogram i systematisk styring og ledelse i helse- og omsorgstjenesten som går utover høsten.

Innovasjon og optimalisering av drift

Det er gjennomført oppgavekartlegginger i flere avdelinger for å optimalisere drift og fordele belastning. Totalt har nå 7 av 8 døgnavdelinger gjennomført kartleggingen og iverksatt endringer. Flere avdelinger har startet med oppgavefordeling mellom faggrupper.

Fag- og kvalitetsansvarlig har hatt permisjon i 50 % stilling. Dette i tillegg til at vi måtte omprioritere oppgaver fordi sykefravær har gitt utfordringer med å ha kompetent personale på plass i enkelte tjenester. Det har ført til redusert aktivitet i perioden. Noe som gjør at planlagte utviklingsprosjekter ikke har hatt den tiltenkte fremgangen. Læringsnettverk «Gode pasientforløp» har ikke hatt gode vekstforhold, og må prioriteres sterkere i fremtiden for å skape en reell endring ved implementering av ny praksis.

Fagnettverk/abc har gått som planlagt.

Velferdsteknologi:

IKOS - tavler (digitale samhandlingstavler) ble installert på Rognlia i første tertial. Implementering har pågått i 2. tertial.

Det er installert flere velferdsteknologiske løsninger i boligene i miljøarbeidertjenesten for å øke selvstendighet og mestring, forebygge mer inngripende tiltak og redusere bemanning der det er vurdert som forsvarlig. Arbeidet har blitt videreført i 2. tertial.

Det er opprettet et prosjekt med statlige midler knyttet til velferdsteknologi til barn, unge og voksne med medfødte eller tidlig ervervede funksjonsnedsettelse. I andre tertial har arbeidet startet, og styringsgruppe er etablert. Målet er å skape en tjenestereise fra brukerens perspektiv, slik at velferdsteknologiske hjelpemidler kan tilgjengeliggjøres på en enkel måte med god samhandling mellom de ulike aktørene rundt barnet / brukeren.

4.3 Oppvekst og utdanning

I kommuneplanens samfunnsdel og økonomiplanen for perioden 2023-2026, uttrykkes følgende mål for "Oppvekst og utdanning" (kommunalområdene "Tidlig innsats og familie" og "Opplæring og Inkludering"): *Barn og unge i Søndre Land kommune skal ha en trygg, sunn og utviklende oppvekst som gjør at alle får et godt voksenliv med deltakelse i samfunns- og arbeidsliv*

Under følger en oversikt over aktivitet innenfor de konkrete delmålene som er satt for å oppnå målsettingen innenfor oppvekst og utdanning.

Implementering av nytt læreplanverk

Pågående operasjonalisering av ny læreplan. Utprøving av metoder som bygger opp under inkluderende opplæring og fellesskapende didaktikk. Gjennomført felles fagdag for skolene, med eksterne bidragsyttere fra Høgskolen i Innlandet og koordinator fra regionen, i tillegg til våre egne; Ida Storberget og Erik Hagaseth Haug. Agendaen hadde følgende tema: "Vold, trusler og krenkelser i skolen", "Fellesskapende og inkluderende praksis", "Workshop om lesing og leseforståelse" og "Ufrivillige skolefravær - Hva vet vi, og hva kan vi gjøre?".

Kommunen og den enkelte skole mottar jevnlig veiledning og bistand fra Høgskolen i Innlandet v/Berit Dahl og Mari Indregard. Veiledningen består i hovedsak av lederstøtte og i å videreutvikle skolenes kapasitet til å drive et kontinuerlig utviklingsarbeid. Dette skal bidra til praksisendringer på skolene og effektivisering av den nye læreplanen. Skolene er i gang med mye spennende endringsarbeid i tråd med dette. Spesielt bør nevnes praksisendringer i begynneropplæringen og igangsettelsen med "overgangslærer" fra august i år.

Implementering av kommunal plan for trygt og godt barnehage- og skolemiljø

Plan for trygt og godt barnehagemiljø er godt implementert i barnehagene. Planverket er sentralt i det kontinuerlige arbeidet med å sikre at alle barn har en trygg barnehagedag. Planverket ligger også til grunn i kompetanseprogrammet for styrere og pedagogiske ledere (ReKomp).

Skolene er i gang med å gjøre lokale tilpasninger med utgangspunkt i felles kommunal plan. Arbeid pågår fortsatt med å ferdigstille alle skjemaer og vedlegg til planen.

Programmet "Trygg Oppvekst" blir gjennomført fra 5.-10. trinn.

Videreutvikling av COS i skole og barnehage

For skole er det gjennomført direkte veiledning mot enkelttrinn/klasser der COS /trygghetssirkelen legges til grunn.

Det er gjennomført ett foreldrekurs, COS-P, i perioden. COS fordypning barnehage er videreført til flere avdelinger og er sentralt i barnehagenes arbeid med å sikre et trygt og godt barnehagemiljø. Tre styrere har gjennomført kurs i regi av Tilknytningspsykologene for å utvikle og styrke kommunens COS-satsning videre. Helsepsykiertjenesten er sentral i COS - P kursene og i faglig ledelse av Familiebasen der COS er førende for "tirsdag, torsdag-tilbudet".

Tidlig innsats og intensiv opplæring: sikre skolens plikt til intensiv opplæring for elever på 1. - 4. trinn, som står i fare for å bli hengende etter i lesing, skriving og regning. Timeplanfestet del av grunnressursen på skolene til styrking i 1.-4. klasse. Gjennomføring av lesekurs og klasselesekurs. Arbeidet med helhetlig plan for språk- og leseopplæring 0-16 år er godt i gang, og skal ferdigstilles i løpet av inneværende skoleår.

Regionale kompetansetiltak. Dekomp for skole og ReKomp for barnehage.

Skolen har etablert tiltaket “ressurslærer i egen organisasjon”; dedikert medarbeider som skal fungere som endringsagenter på skolene og bistå skolens ledelse med gjennomføringskraft i utviklingsarbeidet. I ReKomp for barnehage er ledelse av et trygt og godt barnehagemiljø et sentralt tema. Pedagogiske ledere og styrere har deltatt på regional fagdag der den enkelte tar utgangspunkt i barnehagens utviklingsarbeid. Mellomarbeid som er tilknyttet ReKomp er grunnlag for fagsamlinger lokalt for pedagogiske ledere og styrere. Det er gjennomført en lokal samling i perioden.

Kompetanseløftet for spesialundervisning og inkluderende praksis. Nasjonal satsing; “Bygge laget” rundt barnet/eleven. Fokus på inkluderende opplæring.

Vi har deltatt på regionale samlinger, samt gjennomgått status på felles ledermøte i oppvekst. PP-tjenesten er en sentral aktør i satsningen, og systemarbeidet ut mot barnehage og skole skal styrkes. Ut fra dette har kontaktmøtene mellom PPT og henholdsvis barnehage og skole blitt prioritert i perioden til tross for store kapasitetsutfordringer innen PP- tjenesten.

Videreutdanning: “Kompetanse for kvalitet”

Nasjonal satsing som legger til rette for kompetanseheving for lærere i relevant fag. Stipend og vikarordning.

Tre lærere deltar innenfor denne ordningen inneværende skoleår. En barnehagelærer har startet på studiet i spesialpedagogikk.

Barnevernsreformen

Arbeid på systemnivå har vært en prioritert oppgave i perioden. Ledere for tjenester rettet mot barn og unge i Søndre Land har faste samarbeidsarenaer med ledergruppa i Gjøvik og Land - barnevernstjeneste. Plan for forebygging av omsorgssvikt og atferdsproblemer, vedtatt i kommunestyret 24.04,23, er et sentralt plandokument som forplikter og tydeliggjør den enkeltes ansvar innenfor det forebyggende arbeidet i Søndre Land kommune. Kontaktmøter i barnehage og skole har blitt gjennomført som planlagt i perioden. Tverrfaglig Drøftingsteam har hatt noen færre saker i 2. tertial.

Flyktingetjenesten

Det er bosatt om lag 50 flyktninger (fra Ukraina) så langt i år, av de 70 det er anmodet om i løpet av 2023.

Til tross for at situasjonen er krevende, har bosettingsarbeidet forløpt relativt greit fram til nå i år. Boligsituasjonen/tilgangen til boliger har løst seg fortløpende, slik at det fortsatt har vært mulig å bosette sentrumsnært i kommunen.

Voksenopplæringa

Det er stor aktivitet på voksenopplæringa, knyttet til de mange nyankomne flyktingene i Søndre og Nordre Land.

Deltakere pr. 31.08.23:

Grunnskole: 5 deltakere

Norskopplæring: 76 deltakere

Forventet antall ved skoleslutt: 105 deltakere

Tre elever tok grunnskoleeksamen våren 2023.

Helsesykepleiertjenesten og jordmortjenesten

Helsesykepleiertjenesten har en sentral plass i arbeidet med tidlig innsats gjennom helsestasjons - og skolehelsetjenesten, helsestasjon for ungdom og jordmortjenesten. Tilskuddsordning gjennom Helsedirektoratet har muliggjort en styrking av helsestasjons- og skolehelsetjenesten de siste tre årene. Med tanke på det store behovet, spesielt innenfor skolehelsetjenesten, er dette en nødvendig styrking for å kunne gi barn og unge den hjelp og støtte som er etterspurt. Helsesykepleiere ut på skolene har i 2. tertial hatt stor pågang til drop-in timer. Tverrfaglig samarbeid med skolen er en prioritert oppgave. Skolehelsetjenesten deltar i «Trygg Oppvekst» og foreldreveiledning (COS-P) tilbud til barneskole foresatte.

Systemutvikling for å komme i posisjon til å hjelpe de som trenger det mest har vært en prioritert oppgave i 2. tertial. I år er det født så langt (31.08.2023) 31 barn i Søndre Land kommune. 17 gravide har termin før 31.12.2023. Flere familier trenger vår tjeneste utover det vanlige tilbudet og får ekstra hjelp og oppfølging på helsestasjonen eller i familiebasen.

Helsesykepleiertjenesten har flere oppgaver knyttet til flyktingene. I 2. tertial er det gjennomført foreldreveiledningskurs for to grupper med flykninger. Et ukentlig drop - inn tilbud på SØLVE blir hyppig benyttet. I samarbeid med helsesykepleier fra Nordre Land har vi gjennomført undervisningsopplegget "Sunn start" . I tillegg er det gjennomført helsekartleggingssamtaler med de nyankomne flyktinger samt at vi kartlegger vaksinstatus til de nyankomne.

Barnevern

Mottak og vakt - status:

For Søndre Land har det vært en nedgang på 41,3% i antall meldinger sammenlignet med samme periode 2022

Mottak har påstartet et fagutviklingsprosjekt for å se på muligheter/handlingsrom knyttet til saksbehandling av bekymringsmeldinger samt samhandling eksternt mtp for eksempel meldeplikt. Det gjøres mye arbeid i våre kommuner for å imøtekomme kravene i oppvekstreformen. Det er en utfordring er å finne gode strategier i samarbeid med kommunene for å gi tilbakemelding på hvilke meldinger vi mottar som kunne vært løst på et lavere nivå. Dette ønsker vi i mottak å bidra med slik at kommunene får tilstrekkelig innsikt i hvilke tiltak som er behovet sett utifra bekymringsmeldingers innhold.

	Gjøvik	Nordre Land	Søndre Land
Totalt antall meldinger	167	30	27
Meldinger i prosent konkludert med undersøkelse	49,7%	33,4%	55,5%
Meldinger i prosent konkludert med pågående undersøkelse	22,2%	23,3%	33,4%
Meldinger i prosent konkludert med henleggelse	15,5%	10%	7,4%
Meldinger i prosent konkludert med henleggelse i aktiv tiltakssak	12,6%	33,4%	3,7%
Antall meldinger med fristbrudd	0	0	0
Antall klagesaker hos statsforvalteren	0	0	0

Undersøkelse og oppfølging – status:

Pga sykefravær og vakanse har det vært utfordrende å få ressursene til å strekke til, og det fører til økte belastninger for de ansatte som er på jobb. Det er vanskelig å rekruttere kvalifiserte søkere. Vi har derfor nå inne konsulent i 1,5 stilling for å dekke opp for sykefravær og for å kunne gi forsvarlige tjenester. Det er nylig rekruttert en fleksibel barnevernkonsulent i fast stilling på topp for å dekke opp for sykefravær, og det skal rekrutteres ytterligere 1 stilling som fleksibelbarnevernkonsulent.

Undersøkelser:

Saksmengden har økt 2.tertial 2023 sammenlignet med 2.tertial 2022 i Gjøvik og Nordre Land.

Totalt for alle tre kommuner har 59,2 % av de gjennomførte undersøkelsene blitt avsluttet med henleggelse, der barneverntjeneste vurderer det ikke er grunnlag for hjelpetiltak etter barnevernloven.

Vi har håndtert 17 saker som inneholder opplysninger om vold eller overgrep (14 i samme periode 2022), og sendt 6 (4 i samme periode 2022) anmeldelser til politiet, som da er en økning fra 2022. Dette er saker som krever mer ressurser enn ordinære undersøkelser, og som også i noen tilfeller utløser overtid for ansatte da det ikke lar seg løse innenfor arbeidsdagen.

Tiltak:

Det er en nedgang av antall tiltakssaker fra 2022 til 2023 i samme periode med totalt 21 færre saker. Det har blitt jobbet systematisk med reduksjon av saksmengden, ved å henlegge saker med kompenserende tiltak og liten eller ingen grad av bekymring. Vi fortsetter å ha fokus på dette framover, dette også i samsvar med oppvekstreformen, slik at vi bruker barneverntjenestens ressurser på kjernebarnevern, og de mest alvorlige sakene.

Vi har hatt til sammen 8 klagesaker til statsforvalteren, i 7 av sakene har statsforvalteren hatt intet å bemerke og stilt seg bak barneverntjenestens vurderinger. Har ikke fått svar på den siste saken.

	<i>Gjøvik</i>	<i>Nordre Land</i>	<i>Søndre Land</i>
Antall nye US	80 (38 i 2022)	10 (6 i 2022)	15 (15 i 2022)
Antall US konkludert	87	21	17
-Herav hjelpetiltak	39 (44,8%)	3 (14,3 %)	1 (5,9 %)
-Herav henlagt av barnevernet	46 (52,9 %)	16 (76,2 %)	12 (70,6 %)
-Herav henlagt av foreldre	1 (1,2 %)	0	4 (23,5 %)
-Herav henlagt, henvist annen instans	0	2 (9,5 %)	0
-Herav henlagt, flyttet	1 (1,2 %)	0	0
-Herav konkludert med nemnd (omsorgsovertagelse eller pålegg om hjelpetiltak)	0	0	0
Antall US besluttet utvidet til 6mnd	6	0	0
Antall over 3 mnd frist	2	0	0
Antall over 6 mnd frist	0	0	0
Antall påstartet sakkyndig utredninger	0	0	0
Antall klagesaker hos statsforvalteren	6	2	0
Antall anmeldte saker til politiet	3	1	2
Antall saker håndtert etter rutine for vold i nære relasjoner	12	3	2
Antall barn med hjelpetiltak	112 (118 i 2022)	14 (22 i 2022)	16 (23 i 2022)
Antall barn uten tiltaksplan	38	3	4
Antall barn uten evaluert tiltaksplan	25	6	3
Antall saker fremmet for barnevern- og helsenemnda	0	0	1
Antall barn med vedtak om tiltak der vi må kjøpe eksternt pga manglende kompetanse	2	0	0
Antall påstartet sakkyndig utredninger	0	0	0

Omsorg og ettervern - status:

I forbindelse med omorganisering 01.02.23 har avdelingen fått tilført flere stillinger. Dette for å kunne redusere saksmengde per kontaktperson, da dette over tid har vært noe for høyt. Dette begynner å gi utslag i at kontaktpersonene har en mer overkommelig arbeidshverdag. Sykefraværet har vært synkende i 2. tertial sammenlignet med 1. tertial.

Det arbeides med å redusere kostnader til fosterhjem. Det er et dilemma at det er vanskelig å rekruttere gode/kvalifiserte fosterhjem. Det gir de mulighet til å kreve høy lønn.

Mange ungdommer har takket ja til ettervern. Noen bor fortsatt i fosterhjem, mens mange bor i egen hybel/bolig med oppfølging. Veldig mange av ungdommene på hybel har en lønnet støtteperson.

Noen av støttepersonene mottar høy lønn på grunn av store behov hos ungdommene. Det skal jobbes med å redusere og tydeliggjøre avtaler med støttepersoner for å gi ungdommene treffsikker hjelp, men også for å redusere kostnadene knyttet til disse tiltakene.

Det kjøpes fortsatt eksternt veiledning av fosterhjem i noen få saker. Men i hovedsak håndteres oppfølgingen og veiledning av fosterhjemmene av tjenesten.

Ut over høsten skal avdelingen delta på flere fagutviklingsprosjekter. Blant annet vil temaet gjenforening jobbes med gjennom læringsnettverket.

	Gjøvik	Nordre Land	Søndre Land
Antall barn i fosterhjem totalt	51	11	16
Herav under omsorg § 5-1, §4-8,2.	32	5	15
Herav frivillig plassert § 3-2	19	6	1
Antall barn som mangler omsorgsplan	0	0	0
Antall barn som mangler oppfølgingsbesøk	0	0	1
Antall barn i institusjon totalt	6	1	1
Herav under omsorg	4	0	0
Herav frivillig plassert	2	1	1
Antall ungdom i atferdsinstitusjon § 6-1, § 6-2, § 8-4, 1.	1	0	0
Antall ungdom 18 – 25 år med etterverntiltak	60	12	6
Antall ungdom 18-25 uten tiltaksplan	1	0	0
Antall saker behandlet i nemnd/tingrett/ tilbakeføring samvær			
Antall klagesaker hos statsforvalteren	3	0	0
Antall barn med vedtak om tiltak der vi må kjøpe eksternt pga manglende kompetanse/kapasitet			
Antall påstartet sakkyndig utredninger	1	0	0
Antall anmeldte saker til politiet	1	0	0
Antall utilsiktede flyttinger/ "sprekker"	2	0	0

Spesialiserte barnevernstiltak - status:

Avdelingen har i perioden hatt høyt sykefravær noe som har påvirket kapasiteten. Det ble besluttet å leie inn ekstern konsulent i ca 20% for å utvide kapasiteten. I tillegg har det vært ansettelser i to stillinger, et vikariat (omgjort til fast stilling fra 1.9) og en fast stilling. Begge har startet i sine stillinger hhv juni og august. Pr nå er det kun en ledig stilling (vikariat) samt fortsatt noe sykefravær. Det har i periode blitt jobbet med å utvide kapasiteten på PMTO. En ansatt er overført fra annen avdeling og påstarter PMTO opplæring sammen med to andre veiledere nå i løpet av høsten. Det innebærer at avdelingen etter hvert vil ha 4 PMTO terapeuter tilgjengelig. Det er også avholdt TBOF/tryggbase gruppekurs for fosterforeldre. Avdelingen har fokus på å jobbe målrettet og systematisk for å imøtekomme behovene for tiltak, særlig metodebaserte tilnærminger. Videre vil det være påkrevd å jobbe frem gode modeller for veiledning av fosterforeldre og biologiske foreldre.

	Gjøvik	Nordre Land	Søndre Land
Antall familier som mottar/har mottatt bistand:	70	16	11
3.10 Hjemmekonsulent/ miljøarbeider	4	4	0
3.2 PMTO	4	0	4
3.6 Marte Meo	2	0	1
3.7 Andre hjemmebaserte tiltak	22	6	4
3.9 Råd og veiledning	26	2	1
3.99 Andre tiltak for å styrke foreldreferdigheter	8	0	1
Andre oppdrag	4	4	0

Sykefravær og HMS for alle ansvar samlet

Samlet fravær hittil i år: 14,64 % hvorav korttidsfravær utgjør 2,74% og langtidsfravær utgjør 11,9%.

Fravær 2 tertial 2023 er på 13,87%, fravær 1 tertial var 15,28%.

Fravær varierer mellom avdelingene og ved nærmere gjennomgang av statistikken kan den gi noen signaler om at omorganisering og pågående omstillingsprosess har påvirket fraværet. Selv om det er lite fravær som oppgis å være arbeidsrelatert er det et risiko for at omstillingsprosess fører til økt belastning og usikkerhet for ansatte og dermed risiko for økt fravær en periode.

Tjenesten har over lengre tid hatt høyt sykefravær, til tross for generell positiv utvikling vurderes situasjonen sårbar og følges nøye opp med tanke på behov for ytterligere tiltak/justeringer.

Å jobbe i barnevernstjenesten er givende, men også krevende. Det er ikke tvil om at ansatte i barnevernstjenesten utsettes for følelsesmessige belastninger og høyt arbeidspress. Det kan derfor være vanskelig å alltid avklare om fravær er arbeidsrelatert, erfaringsmessig er dette bildet gjerne sammensatt og belastninger privat i tillegg til krevende jobb vil i noen tilfeller føre til fravær.

Langtidssykmeldte følges opp og der det er mulig bistår arbeidsgiver med tilrettelegging.

Ved utgangen av 2 tertial er det utlyst 2 X fleksibel barnevernskonsulent for å sikre tilgang på kvalifisert vikarressurs i tjenesten. Ved 1 utlysning var det kun kvalifiserte søkere til å tilsette i en av disse stillingene. Ny rekruttering er iverksatt. Dette er tiltak som iverksettes for å redusere negative konsekvenser av fravær og kortere vakanser i tjenesten.

På grunn av utfordringer knyttet til rekruttering av kvalifisert personell benytter tjenesten seg av innleide konsulenter for å sikre forsvarlig saksbehandling og redusere belastning på ansatte som er på jobb.

I januar 2023 ble det gjennomført tilsyn fra arbeidstilsynet. Se under for oversikt over tilbakemelding fra arbeidstilsynet etter oversendt tiltaksmatrise/handlingsplan.

Ros analyse av eget arbeidsmiljø og Ros analyse av vold og trusler er gjennomført. Uke 35 ble det gjennomført verge kurs for alle ansatte, jf pålegg 3 i oversikten under «*vold og trussel om vold-opplæring*».

Behov for tiltak jf risiko avdekket i Ros analysene følges opp i tjenestens HMS gruppe.

Avvik

Det er vurdert at tjenesten over tid har hatt underrapportering når det kommer til avvik. Bakgrunnen for dette er sammensatt og er bekreftet i oppfølging etter internrevisjon gjennomført høsten 2022 samt rapport etter tilsyn fra Arbeidstilsynet.

Tiltak er iverksatt for å sikre at barnevernsledelsen får nødvendig styringsinformasjon ved at avvik meldes inn når det er nødvendig. For å lykkes med dette er det nødvendig å sikre økt forståelse og kompetanse om hva et avvik er, når det skal meldes avvik og hvordan avvik skal følges opp for å sikre involvering av ansatte knyttet til iverksetting av tiltak.

Hittil i år er det meldt 60 avvik i tjenesten. Sammenlignet ble det meldt 31 avvik i hele 2022.

4.4 Kultur, idrett og fritid

Innenfor kulturområdet har det i hittil i år vært prioritert oppussing av biblioteket, slik at de tilfredsstillers dagens standard og fremstår som en attraktiv møteplass. Biblioteket ble offisielt åpnet 28. mars 2023. Det arbeides videre med å gjøre lokalet, utstyret og inventaret mer tilgjengelig gjennom meråpent bibliotek, samt skape synergi opp mot kulturskole og kultursalen. Mange av oppgavene i servicetorget har også blitt flyttet til biblioteket.

Arbeidet med å tilrettelegge for å samlokalisere kulturskolen på rådhuset ble ferdigstilt i løpet av sommeren 2023. Kulturskolen fikk da sine egne undervisningslokaler tilpasset formålet i tilknytning til den nyoppussede kultursalen.

Tid for tømmer ble arrangert i juni 2023 og det var bra besøk på arrangementene, samt gode tilbakemeldinger. Videre er intern evaluering gjennomført. Beklageligvis ble ikke Fjordflyt arrangert som en del av tid for tømmer i år.

Det ble i vinter prioritert å benytte mer ressurser på å kjøre skiløyper, både i stamnettet på Øståsen, Veståsen og på Valdresbanen. Gode skispor på Valdresbanen bidrar til mer fysisk aktivitet i nærmiljøet. Det er gledelig at kommunen har fått gode tilbakemeldinger på at vinterens skispor har vært gode.

4.5 Natur, miljø og klima

Det overordnede satsningsområdet for kommunalområdet i planperioden er å bidra til at man oppnår ønsket samfunnsutvikling innen økt boattraktivitet, sentrumsutvikling og næringsutvikling, se kap. for samfunnsutvikling. Hittil i år er følgende reguleringsplaner vedtatt:

- Områdereguleringsplan Hasvalsætra, Raufoss Industripark Vest
- Hytteområde Enger havn
- Reguleringsplan næringsområde Hovlandsvegen
- Reguleringsplan boligområde Klinkenbergstopen
- Reguleringsplan boligområde Grettejordet

I tillegg pågår det arbeid med reguleringsplan i Kråkvika-området, Hov Nord og Hov Sør. Videre er en rekke eldre reguleringsplaner i kommunen er i samarbeid med Kartverket blitt digitalisert.

Av planlagte prosjekter som er forsinket grunnet kapasitet nevnes utrede mulig næringsområde på Bjørnerud, næringsområde N1 i tråd med kommuneplanen, revisjon av områdereguleringsplan for Hov sentrum og oppfølging av handlingsplan for kulturminneplanen. Det var planlagt å starte opp revidering av kommuneplanens arealdel nå når samfunnsdelen er vedtatt. Dette arbeidet blir ikke startet opp i år og det er usikkert når det kan komme i gang.

Innenfor samfunnssikkerhet og beredskap pågår det ordinært beredskapsarbeid. Kommunene i Gjøvikregionen har inngått samarbeid om øvelse innen IT-sikkerhet/Cyber angrep vinteren 2024. Videre medførte ekstremværet Hans at det ble satt krisestab i overkant av en uke. Evaluering av krisehåndteringen pågår, men foreløpig vurdering er at beredkapsorganisasjonen fungerte godt under hendelsen.

Innenfor området overvannshåndtering og flomsikring er det som nevnt planlagt flomsikring i Hov. Flomsikringen er nødvendig for å sikre eksisterende bebyggelse i Hov sentrum, samt kunne gjennomføre planlagt utvikling i Hov generelt. Flomtiltakene skal være ferdig detaljplanlagt høsten 2023. Flomsikringen vil ikke bli startet opp før kommunen får tilbakemelding på søknad om tilskudd fra NVE.

Energieffektivisering er et viktig satsningsområde i planperioden. Det gjelder både innenfor kommunale bygg og vann- og avløpsinfrastruktur. Flere tiltak har startet opp i hittil i år eller er under planlegging. Blant annet nevnes utskifting av vinduer på rådhuset, belysning Søndre Land hallen, belysning Hov renseanlegg og overgang til Led på gatelys.

Innenfor klima og miljø er arbeidet med å lage en klimastrategi med samfunnsplanen som utgangspunkt, samt å lage klimakampanjer knyttet til samkjøring, tomgangskjøring, rent vann og matsvinn pågått år. Rapportering til miljødirektoratet for å få ut statstilskuddet vil skje denne høsten, men det er avgjørende for et godt resultat at kampanjene fortsetter også i 2024. I tillegg har det blitt arbeidet med å øke andelen av ombruk/gjenbruk. Arbeidet skjer i fellesskap i Gjøvikregionen og med Horisont.

4.6 Kommuneorganisasjonen

Organisatorisk og administrativ utvikling

Stolte sammen-dokumentet

Stolte sammen-dokumentet som ble vedtatt av kommunestyret 17. oktober 2022, foreligger i trykt utgave. Det vil danne utgangspunkt for prosesser i alle avdelinger.

Interkommunalt samarbeid i Gjøvikregionen

Arbeidet med utvidet interkommunalt samarbeid i Gjøvikregionen har fått ny fart i og med at det er tilsatt medarbeider i Gjøvikregionen Utvikling med interkommunalt samarbeid som hovedarbeidsområde. Det pågår for tiden avklaring/utredning av aktuelle samarbeidsområder.

Lederopplæring og lederutvikling

Fra og med mai måned er det igangsatt lederopplæring og lederutvikling. Lederopplæring gjennomføres som samlinger for alle ledere, mens lederutviklingen gjennomføres kommunalområdevis.

Vedtak

Delegerte vedtak:	Antall søknader	Antall innvilget	Antall avslått	Kommentar
Startlån og tilskudd	27	4	23	

Nedenfor redegjøres det kort for status i politiske vedtak som er under oppfølging av administrasjonen. Oversikten er ikke uttømmende, men det er gjort et utvalg av større saker. Når det gjelder status investeringsprosjekter henvises det til eget kapittel for investeringer.

Saksnr KST/FSK	Emne/ tittel	Status
KST 28/22	Konsept for Hov sentrum	Prosjektet gjennomføres i tråd med vedtaket
KST 25/21	Spredningskonferanse om folkehelse – forslag fra Søndre Land Senterparti og Søndre Land Arbeiderparti	Pandemien gjorde det umulig å følge opp som forutsatt. Per i dag vurderes det kapasitetsmessig ikke som realistisk å gjennomføre noen slik konferanse.
KST 50/21	Bevilgning av midler til planarbeid Hasvalsætra næringsområde	Plan vedtatt i kommunestyrets møte 30. januar 2023.
KST 54/21	Interkommunalt samarbeid i Gjøvik - regionen	Det pågår for tiden avklaring/utredning av mulige samarbeidsområder i Gjøvikregionen. I andre tertial har mest oppmerksomhet vært knyttet til lønn/regnskap og områder innen brann. Det er også framlagt rapport fra prosjektet som har utredet muligheten for etablering av NAV Land og interkommunal flyktningstjeneste for Søndre og Nordre Land.
KST 85/22	Handlings- og økonomiplan 2023-2026	Løpende barnehageopptak videreføres og utgiftene som følger en utvidelse av antall barnehageplasser sees i sammenheng med innføring av rollen som overgangslærer. (jf. vedtak i kommunestyret 12.12.22) Det er i perioden gjennomført et hovedopptak. Prosjekt overgang barnehage- skole har økt aktivitet og rekrutteringssak knyttet til "overgangslærer" er gjennomført. Ny prosess for investeringsprosjekter følges opp fortløpende og prosjekter fremmes til formannskapet for behandling. Gjennomgang av selvkostområdet er påbegynt i komité for lokalsamfunn.
KST 90/22	Felles NAV-kontor Søndre Land og Nordre Land	Utredning gjennomført. Resultatet forutsatt lagt fram til politisk behandling i september 2023.
KST 07/23	Bosetting av flyktninger	Det skal bosettes 70 flyktninger i 2023. Om lag 50 bosettinger er gjennomført etter andre tertial.
KST 12/23	Etterbruk av Valdresbanen	Forprosjektet gjennomføres i tråd med vedtaket

Saksnr KST/FSK	Emne/ tittel	Status
KST 07/22	Etablering av «dagsturhytta Innlandet» i Søndre Land	Kommunestyret har vedtatt å takke nei til invitasjonen angående etablering av Dagsturhytta Innlandet. I stedet skal kommunen benytte inntil 0,1 mill til opprustning av hytte /hytter som Søndre Land Kommune har i sin eie, som da kan disponeres som utleie/dagsturhytte for lokalbefolkningen i Søndre Land. Arbeidet har ikke startet opp.
FSK 83/22	Samarbeid mellom Nordre Land og Søndre Land om Bolyst Land	Følges opp i tråd med forutsetningene. Blant annet er nå nettsiden bolyst land felles for kommunene, og det distribueres ukentlige digitale nyhetsbrev.

Det henvises forøvrig til beskrivelse av satsningsområder i de respektive kommunalområder og status investeringsprosjekter.

8. Status investeringer og endringer i investeringsbudsjettet

8.1 Status investeringer

STATUS FØR ENDRINGER PR 31.8.2023	Regnskap pr 31.08.2023	Oppr. budsjett 2023	Gjeldende budsjett 2023
Sum investeringer i anleggsmidler	20 331 713	59 390 000	85 897 012
<i>Herav selvkostinvesteringer VAR</i>	<i>6 792 797</i>	<i>5 500 000</i>	<i>12 564 715</i>
Avdrag på videreutlån	1 572 159	600 000	600 000
Videreutlån	6 184 662	10 000 000	10 000 000
Kjøp av aksjer	1 912 554	2 000 000	2 000 000
Avsetning til ubundne investeringsfond	0	1 500 000	1 500 000
SUM INVESTERINGER	30 001 088	73 490 000	99 997 012

Finansiering:

Salg av tomter	-131 200	0	0
Salg av utstyr og driftsmidler	-3 000	0	0
Salg av bygninger og anlegg	-8 150 000	-1 500 000	-9 700 000
Momskompensasjon investeringsregnskap	5 469 236	-11 790 000	-8 841 505
Refusjon fra fylkeskommunen	0	0	-450 000
Refusjon fra andre	-221 281	0	-221 000
Bruk av lån	0	-47 500 000	-68 084 507
Bruk av lån til videreutlån	-6 184 662	-10 000 000	-10 000 000
Mottatte avdrag på andre utlån	-100 000	-100 000	-100 000
Mottatte avdrag på videreutlån	-1 113 998	-600 000	-600 000
Andre statlige overføringer	25 893	0	0
Bruk av ubundne investeringsfond	0	-2 000 000	-2 000 000
Sum finansiering	-10 409 012	-73 490 000	-99 997 012

Status framdrift på de største prosjektene

- Flomsikring Hov er det største budsjetterte investeringsprosjektet i 2023 med 30 mill. Forutsetningen var positiv tilbakemelding på søknad om tilskudd fra NVE i slutten av februar 2023. Tilbakemelding fra NVE er i skrivende stund ikke mottatt. Det betyr at prosjektet er forsinket sammenlignet med opprinnelig fremdriftsplan. Det må også gjennomføres en anbudskonkurranse. På denne bakgrunn ble investeringsrammen for prosjektet nedjustert til 15 mill. i 2023 i 1. tertialrapport. Siden kommunen ikke har fått svar på søknaden om tilskudd, nedjusteres budsjettet til 3 mill i 2023. Det betyr at det kun vil bli gjennomført detaljprosjektering i 2023. Dette betyr at revidert fremdriftsplan innebærer fysisk oppstart av prosjektet i 2024. Prosjektet iverksettes ikke uten ny politisk behandling.
- Bygging av minihus i Hov er budsjettert med 15 mill. Dette prosjektet er i samsvar med framdriftsplanen, og innenfor vedtatt budsjett.
- Tilpasning av arealer NAV er budsjettert med 3,5 mill. Det forhandles med NAV, og prosjektet er ikke startet opp.
- Nytt vegkryss Hovlandsvegen er budsjettert med 4,5 mill. Beløpet er et estimat, og oppstart avhenger blant annet av flomsikring Hov. Prosjektet foreslås derfor utsatt til 2024.

8.2 Forslag til endringer

		Regnskap pr 31.08.2023	Oppr. budsjett 2023	Rev. budsjett 2023	Forslag endr pr 31.8.23	Forslag til nytt rev. budsjett 2023
18014	Ferister (Lausgardsvegen og Østbygda)	250.432	250.000	250.000	20.000	270.000
19005	Nordberg/ Rådyrvegen VA	54.283	0	100.000	-45.700	54.300
20016	Utbyggingstiltak drikkevann Vestsida	30.423	0	67.275	-36.800	30.475
20021	Kunst for alle Hovlitunet	577.389	0	449.492	150.508	600.000
20022	Klimatiltak Klinkenbergtoppen	124.780	0	73.483	51.517	125.000
21014	Tilpasninger areal NAV	0	0	3.500.000	-3.500.000	0
21015	Fryal Pumpestasjon	2.533.750	0	3.739.533	210.000	3.949.533
21034	Brannmurer IKT	201.560	0	147.574	53.426	201.000
21037	Nye næringsområder	0	0	500.000	-500.000	0
21043	Nordberg VA (inne på feltet)	9.548	0	55.667	-46.000	9.667
22020	Ny vannledning Hov-Fall	1.727.219	0	1.700.000	60.000	1.760.000
22022	Overvannssikring Karolinelunden	436.345	0	394.313	70.000	464.313
22023	Flomsikring Hov	288.693	30.000.000	15.000.000	-12.000.000	3.000.000
22024	Vegkryss Hovlandsvegen	0	4.500.000	4.500.000	-4.500.000	0
23018	Nye rentvannspumper Ånes vannverk	375.868	0	400.000	60.000	460.000
23022	Guard Skyløsning	293.423	0	366.780	-73.300	293.480
23200	Samlepott mindre inv vei og gatelys	0	4.000.000	1.400.000	-600.000	800.000
23400	Samlepott mindre inv VA	0	4.000.000	933.220	-160.046	773.174
23500	Samlepott energitiltak teknisk anlegg	0	2.000.000	2.000.000	-200.000	1.800.000

Totale endringer i investeringer pr 31.8.2023

-20 086 349

Vesentlige endringer i bevilgningene til investeringer:

- Flomsikring Hov er redusert fra 15,0 til 3,0 mill. Det er ikke kommet svar fra NVE på tilskuddsøknad, og det anses som urealistisk å komme i gang som planlagt.
- Tilpasning arealer NAV; 3,5 mill. er utsatt til 2024
- Nytt vegkryss Hovlandsvegen; 4,5 mill. er utsatt til 2024

Endringer i finansieringen:

	Oppr. budsjett 2023	Rev. budsjett 2023	Forslag endr pr 2. tertial 2023	Forslag til rev. budsjett 2023
Salg av tomter	0	0	-131 000	-131 000
Salg av bygninger og anlegg	-1 500 000	-9 700 000	1 550 000	-8 150 000
Momskompensasjon investeringer	-11 790 000	-8 841 505	6 841 505	-2 000 000
Mottatte avdrag på videreutlån	-600 000	-600 000	-900 000	-1 500 000
Bruk av lån til investeringer anleggsmidler	-47 500 000	-68 084 507	12 725 844	-55 358 663
Totale endringer i finansieringen pr 31.8.2023				20 086 349

Endringer i finansieringen reduseres totalt med kr 20.086.349.

Det foreligger et vedtak om låneopptak på 47,5 mill i det opprinnelige budsjettet. Hittil i år er det tatt opp 40 mill i lån. Ut fra den foreslåtte revideringen, blir det ikke behov for å låne resterende.